

Forslag og kommentarer til forvaltningsmål for elg, rådyr og hjort i Lørenskog 2026 – 2031

Hjorteviltforvaltningen i Lørenskog kommune er delegert til Regionkontor landbruk, som har ansvar for å utføre de løpende forvaltningsoppgavene etter viltressursloven og tilhørende forskrifter. Dette omfatter blant annet saksbehandling, oppfølging av lokale målsettinger for hjorteviltforvaltningen og koordinering med relevante aktører.

Regionkontor landbruk har i tillegg ansvar for å administrere vilttoppsynet, bestående av tre personer, koordinering av deres oppgaver og oppfølging av rutiner.

I dette dokumentet omtales Lørenskog kommune som ansvarlig myndighet, men de aktuelle oppgavene utføres i praksis av Regionkontor landbruk.

Lørenskog kommune har startet med revisjonen av forvaltningsmålene for elg, rådyr og hjort. [Forvaltningsmålene fra planperioden 2022–2025](#), samt vurderingen av måloppnåelsen ligger til grunn for forslagene til nye mål for periode 2026–2031.

I tråd til [hjorteviltforskriften § 3](#) skal kommunen vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

I forrige planperiode var det kun målene for elg som var målbare. I den kommende planperioden ønsker kommunen at alle mål skal være tydelig målbare. Dette dokumentet presenterer de foreslåtte endringene og nye målene, strukturert i fem kategorier.

1. Endring av lengden på planperioden

Hjorteviltforskriften § 3 setter ingen begrensninger på lengden av planperioden. Forvaltningsmålene bør være realistiske, tidsavgrensede og utformet slik at de kan evalueres etter enkle kriterier. Den forrige planperioden hadde en varighet på fire år. For neste periode vurderes en forlengelse til seks år.

Det er flere fordeler ved å ha en lengre planperiode. En seksårsperiode gir bedre tid til å planlegge, gjennomføre og evaluere tiltak før neste revisjon. Det vil også gi bedre muligheter til å se effektene av tiltakene over tid. Dette vil frigjør tid og ressurser til å gjennomføre tiltakene, fremfor jevnlig evaluering og revidering. En lengre planperiode reduserer også det administrative arbeidet, og dermed tids- og kostnadsbruk for kommunen, grunneiere og jaktlagene.

I løpet av en seksårsperiode vil kommunen kunne samle inn mer representative data om bestandsutvikling, beiteskader og trafikkpåkørsler. Dette vil gi bedre grunnlag for å justere kvoter og tiltak basert på faktiske trender, ikke kortsiktige variasjoner. En lengre tidsramme vil også gi bedre mulighet til å vurdere hvordan klimaendringene slår ut før det eventuelt gjøres store justeringer.

Samtidig kan en lengre planperiode også ha ulemper. Den kan redusere fleksibiliteten og gjøre det mer krevende å justere forvaltningsmålene raskt dersom det oppstår uforutsette hendelser, som sykdomsutbrudd, store klimatiske utslag eller endringer i nasjonale føringer.

En mulig løsning kan være å innføre en seksårig plan med obligatorisk midtrevisjon etter tre år, der kommunen vurderer behovet for justeringer. På den måten kan det kombineres både fordelene ved langsiktighet med behovet for tilpasning.

Lørenskog kommune ønsker synspunkter på forslaget om å endre lengden på planperioden til seks år.

2. Mål for forvaltning av elg

Kommunen har vurdert måloppnåelsen for elgforvaltning i perioden 2022-2025 og foreslår små justeringer på enkelte av dem. Det foreslås videreført fire delmål, mens to mål foreslås justert (se tabell). Forslagene til endringene er kommentert og begrunnet nærmere.

Kommentar til forslag til endring av mål for slaktevekt på elgkalv og ungdyr – delmål 2.3

Lav slaktevekt hos elgkalver og ungdyr rapporteres gjennom hele landet. Ifølge en NINA-rapport (Solberg et al. 2022) viser slaktevekt hos elger generelt i de sørlige elgbestandene en negativ trend. Dette kan skyldes flere faktorer, men de nyeste studier viser til at klimaendringene har bidratt betydelig mye til det. Været er viktig for vekt og reproduksjon hos elgen. Høye sommertemperaturer er negative for kalvens vekt (Herfindal et al. 2020). Det kan skyldes at energiinnholdet i plantene synker raskt. Parasitter og flått trives bedre i mildere vintre og kan få høyere smittepress. Ekstremvær i form av kraftige regn og varmebølger kan også øke energibehovet til temperaturregulering på bekostning av veksten.

En annen faktor som kan også påvirke slaktevekten hos elgen er ulvens tilværelse i Østmarka. En utredning om ulv og elg (Wikenros et al. 2019) sammenligner elgbestander i og utenfor ulvrevir i Norge og Sverige. Rapporten dokumenterer at elg i ulvrevir opplever økt stress, endret beitebruk og høyere energiforbruk - mekanismer som i forskning ofte knyttes til lavere slaktevekter.

Tatt i betraktning at slaktevektene hos elg har på nasjonalt nivå betydelig gått ned, foreslår kommunen å nedjustere målene om slaktevekt hos elgkalver fra > 60 kg til > 50 kg og hos ungdyr fra >125 kg til >115 kg.

	Mål	Delmål 2026-2031	Situasjon (2022-25)	Tiltak	Ansvar
2.1	Elgbestand med god tetthet	0,2 -0,4 sett elg per jegerdag	0,31 Oppnådd	Jaktuttak i tråd med bestandsmålene	Jaktledere Kommunen
2.2	Elgbestand med høyere gjennomsnittsalder og god kjønnsbalanse	maks 2,0 kuer per okse blant voksne dyr	1,60 Oppnådd	Jakt av unge dyr (kalver og 1,5 åringer) og skjerme voksne Omtrentlig likt uttak mellom kjønn og alderskategori	Jaktledere
2.3	Bedre slaktevekt	kalv > 60 kg endres til: kalv > 50 kg	53,7 kg Ikke oppnådd	Tilpasset bestand til beitegrunnlag Skogbrukstiltak (tynning, hogst og treplanting)	Jaktlag Kommunen Skogeiere
		ungdyr > 125 kg endres til: ungdyr > 115	116 kg Ikke oppnådd	Selektiv avskyting Samarbeid på tvers av kommuner	Jaktlag Kommunen
2.4	Elgbeite og ROS-arter (rogn, osp og selje)	Beitetrykket på ROS-artene under 35% av siste års skuddproduksjon	Oppnådd under 35 % jf. beitetakst fra 2022	Minst 1 elgbeitetaksering i planperioden (hvert 5. år)	Kommunen
2.5	Avskytingen i tråd med bestandsplan og kommunale mål	Årlig kontroll	Oppnådd Gjennomført hvert år	Kontroll av felte elg under og på slutten av jakten	Kommunen
2.6	Mindre trafikkdrepte elg	Ikke mer enn 2 dyr årlig	0,75 Oppnådd	Samarbeid med Politi, SVV ¹ , AFK ² forebyggende tiltak (skilting, rydding av kantvegetasjon langs trafikkert veier)	Kommunen
		(Foreslås fjernet) Trafikkdrepte elg skal ikke overstige 5 % av jaktuttaket	9 % Ikke oppnådd	Måltrettet felling av dyr som ofte trekker mot vei	Jaktlag
		Vilt påkjørsler registreres i Hjorteviltregister og SSB	Oppnådd	Informasjon til innbyggere og bilister	Kommunen Vilttoppsyn

¹ Statens vegvesen

² Akershus Fylkeskommune

Kommentar til forslag til endring av mål for elgpåkjørsler - delmål 2.6

Kommunen vil videreføre delmålet om at antall trafikkdrept elg ikke skal overstige to dyr årlig. Dette målet ble nådd i forrige planperiode, der gjennomsnittet var 0,75 elgpåkjørsler årlig. For å nå dette fremover må innsatsen i større grad rettes mot tiltak i og rundt tettsteder, for eksempel vegetasjonsrydding langs veier, aktiv forflytning og jaging av urbane elger, effektiv og målrettet felling av elger som trekker mot veier, og informasjonsarbeid rettet mot innbyggere.

Kommunen vurderer å fjerne delmålet om at antallet trafikkdrepte elg ikke skal overstige 5 % av jaktuttaket. I Lørenskog ble det i perioden 2022–2025 felt totalt 31 elger, eller i gjennomsnitt 7 elger per år. I samme periode ble 3 elger trafikkdrept, noe som utgjør 9,6 % av jaktuttaket. Selv dersom fellingsprosenten hadde vært 100 %, ville 3 trafikkdrepte elger tilsvart 6,6 % av jaktuttaket og målet på 5 % ville ikke vært oppnådd. Dette viser at delmålet ikke lar seg oppnå innenfor de lokale bestandstallene og trafikkforholdene i Lørenskog og kommunen vurderer derfor å fjerne det.

Elgpåkjørslene i de siste fire år i Lørenskog gjaldt kun enkelte hendelser med såkalte urbane elger, som oppholder seg nær tettsteder og veier. Dette kan skyldes at elgen vil unngå ulven. Disse elgene er også tiltrukket av lett tilgjengelig mat i hager, parker og grøntområder, og deres bevegelsesmønster er uforutsigbart og dermed er de mer utsatt for trafikkulykker.

Påkjørselstatistikken viser at det ikke finnes etablerte trekkruiter eller viltkorridorer i Lørenskog som elgen bruker regelmessig. Elgpåkjørslene skjer på tilfeldige steder i kommunen, noe som understreke at det ikke er faste vandringsruiter i kommunen.

Lørenskog kommune ønsker synspunkter på forslagene til mål og delmål for elg.

3. Mål for forvaltning av rådyr

I forrige planperiode var målene for rådyr ikke tilstrekkelig målbare. Kommunen foreslår derfor å innføre nye, målbare og mer målrettede mål, slik at det blir enklere å evaluere måloppnåelsen.

	Mål	Delmål	Mål 2026-2031	Situasjon (2022-2025)	Tiltak	Ansvar
3.1	Bestands-utvikling	Bedre fellingsprosent på rådyr	38-40 %	33 %	Gjennomføre jakten Bruke variasjon i jaktmetoder Bedre koordinering mellom vald	Jaktledere i samarbeid med kommunen
3.2	Kunnskaps-grunnlag	Samle inn data om slaktevekt på felte rådyr	50 % av valdene rapporterer slaktevekter årlig	0 %	Digital rapportering (hjorteviltregister) Registrere all slaktevekt	Kommunen og jaktledere
3.3	Trygg ferdsel og trafikk-sikkerhet	Redusere antall rådyrpåkørsler med 5 -10 %	15-17 påkørsler pr/år	18 påkørsler pr/år	Målrettet jakt nær ulykkesutsatte veier Vurdere å fravike minstearealet	Kommunen, jaktledere Kommunen i samarbeid med nabo-kommuner Politi og viltoppsynet
		Beskytte rådyr og forebygge forstyrrelser i sårbare perioder	Innføre ekstra-ordinær båndtvang (ved behov)	Ekstra-ordinær båndtvang fra 5.1-31.3.2024	Samarbeid med viltoppsynet om varsling Informasjon og varsling Skilting ved inngangsporter i Marka	

Kommentarer til forslag til mål for rådyr

Kommunen vurderer å innføre et nytt delmål (3.1) om å øke fellingsprosent for rådyr til 38- 40 % i løpet av de neste 6 årene, uten å dette går utover bestandens kvalitet. I de siste fire årene har gjennomsnittlig fellingsprosent ligget på 33 %. En slik økning vil kreve en innsats fra rådyrvaldene. En høyere fellingsprosent er et viktig virkemiddel for å holde bestanden på et nivå som gir mindre trekk over veier og bidrar til trafiksikkerhet og økt dyrevelferd. Kommunen kan legge til rette for kompetanseheving og faglig påfyll for rådyrjegere, blant annet i samarbeid med nabokommunene. Det kan også bli aktuelt med tettere oppfølging og dialog med rådyrvald som ikke fyller sine tildelte kvoter.

Kommunen foreslår videre å starte med innsamling av data om slaktevekt for rådyr (delmål 3.2). Jegere skal oppfordres til å registrere slaktevekt, samt kjønn og alder på felte rådyr, og levere disse til kommunen eller i Hjorteviltregisteret. Over tid kan disse data brukes til å identifisere trender, vurdere effekten av forvaltningstiltak og tilpasse kvoter.

Med målet 3.3 om trygg ferdsel og økt trafikksikkerhet ønsker kommunen å redusere antallet påkjørte rådyr, samtidig som vil ivareta dyrevelferd og unngå forstyrrelser i sårbare perioder. I Lørenskog har det i gjennomsnitt vært 18 rådyrpåkjørsler per år de siste fire årene. Kommunen vil arbeide for å redusere dette gjennom en kombinasjon av tiltak: målrettet jakt i områder nær ulykkesutsatte veier, fravik av minsteareal der det er nødvendig, og økt tildeling på kvotene. I tillegg vil vi styrke informasjonsarbeidet rettet mot publikum, ettersom mange rådyr lever i tettbygde områder hele året. Det er også behov for særskilt informasjon til hundeeiere i perioder der rådyrene er særlig sårbare, for eksempel snørike og eller lange vintrer.

Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) har siden 2023 gjennomført et flerårig prosjekt «Rådyr i fokus» som vil bidra til å lage nasjonale kart over barrierer og viltkorridorer. Som en del av prosjektet NINA har GPS-merket rådyr fra flere bynære områder, og fra 2025 inngår også Lørenskog i datainnsamlingen. Data fra dette prosjektet vil gi bedre kunnskap om rådyrenes bevegelser, inkludert hvor og hvor ofte de krysser veier, og kan dermed brukes til tiltak som reduserer trafikkulykker.

Lørenskog kommune ønsker synspunkter på alle forslag til mål for rådyr.

4. Mål for forvaltning av hjort

Situasjonen med hjort i Lørenskog har ikke endret seg i perioden 2022-2025. Enkelte individer av hjort har blitt observert, men ikke felt i de siste fire år. Det betyr ofte at bestanden er svært liten eller at arten kun opptrer sporadisk i området. For å ha realistiske og målbare mål for hjort, foreslår kommunen at målene og delmålene for hjort tilpasses til at de gjelder etablering av denne arten, i stedet for uttak av hjort.

	Mål	Delmål	Mål 2026-2031	Situasjon (2022-2025)	Tiltak	Ansvar
4.1	Kartlegging og overvåking	Dokumentere forekomst av hjort i kommunen	Minst 1 observasjon av hjort per år	Ingen data	Registrere observasjoner i «sett hjort» og Hjorteviltregisteret Dele observasjonsdata med nabokommuner	Jaktledere og kommunen
4.2	Bestandsvurdering og rekruttering	Dokumentere tegn til kalv sammen med kolle	Minst 1 dokumentert kalv i løpet av perioden	Ingen data	Registrere observerte dyr på sett-hjort skjema	Kommunen
4.3	Forvaltningsbeslutning	Basert på data, avgjøre om det skal åpnes for begrenset jakt eller fredning	Bestands-estimat med usikkerhetsmargin. Beslutning om videre forvaltning av hjort	Ingen data	Gjennomføre en bestandsvurdering basert på 6 års data. Stabil bestand (>10 individer) foreslå maks 1–2 fellingstillatelser på ungdyr. Liten bestand, videreføre fredning og overvåking.	Kommunen

Kommentar til forslag til mål for hjortevilt

Kommunen foreslår at målene for hjort justeres slik at kommunen bygger opp kunnskapen om hjortens forekomst og bevegelsesmønstrene. Dette vil legge grunnlag for en bærekraftig forvaltning som kan åpne for begrenset jakt når bestanden er stabil. En slik målsetting vil gi målbare data selv uten jaktstatistikk og vil hjelpe kommunen til å ta beslutning om fremtidig forvaltning av hjorten.

Lørenskog kommune ønsker synspunkter på alle forslag til mål for hjort.

5. Mål for fallvilt

Fallvilt er hjortevilt som blir skadet eller dør av andre årsaker enn ordinær jakt. Håndtering av fallvilt er lovpålagt oppgave for kommunen, jf. viltloven. Lørenskog kommune har en vilttoppsynsgruppe bestående av tre personer med godkjente ettersøkshunder. Mannskapet er organisert gjennom oppdragsavtaler som fornyes hvert tredje år. De håndterer fallviltoppdrag, fører tilsyn i Marka og ved behov overvåker elger som trekker mot bebyggelsen. De er i beredskap døgnet rundt og rykker ut ved hendelser knyttet til hjortevilt, på oppdrag fra politiet eller kommunen.

Kommunen ønsker å videreføre og justere målene fra forrige planperiode:

- ha en velfungerende vilttoppsynsgruppe som skal rykke ut og gjennomføre nødvendig tiltak, eller ettersøk etter skadet hjortevilt.
- ha operativ vakttelefonen for fallvilt 24 timer i døgnet.
- registrere alle hendelser om skadet og påkjørt hjortevilt, og rapportere til SSB.
- i samarbeide med Mattilsynet og Veterinærinstituttet, reduserer spredning av sykdommer, særlig skrantesjuken (CWD)
- ikke ha mer enn 2 trafikkdrepte elg per år, jf. delmål 2.6
- redusere antallet trafikkdrepte rådyr med 5-10% siden forrige planperiode jf. delmål 3.3
- ved behov og i særskilt utsatte områder vurdere å fravike minstearealet ved tildelingen av fellingstillatelser for rådyr og på den måten legge til rette for økt uttak av rådyr

Lørenskog kommune ønsker synspunkter på forslag til mål for fallvilt.